

מכתבים מגבעת הזבל

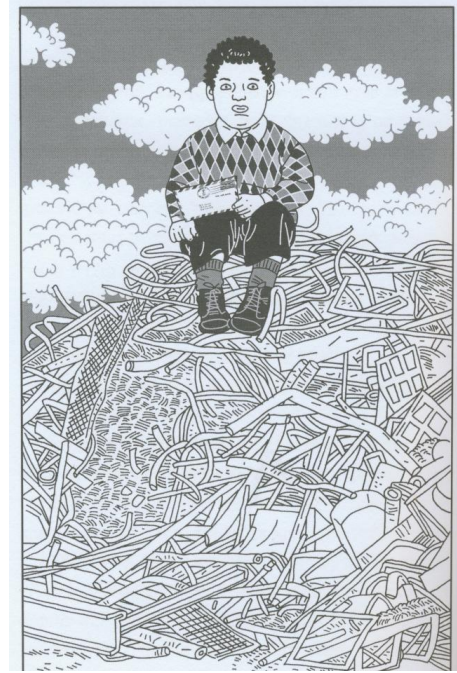
כתבה: לבנה מושון
איירה: מירה פרידמן
הוצאת כתר ספרים בע"מ 2005
 (יצא בהוצאה מחודשת 2008)

הספר זכה בפרס אקו"ם לספרות הילדים והנוער 2005

על הספר

הסיפור מסופר מפיו של יחיאל, ילד כבן אחת עשרה, החי בשכונה בעיר. אמו עובדת ניקיון, אחותו בת 17 עובדת בבית חרושת, ועליו מוטל לדאוג ל"איש הזה" – שהוא אביו האלכוהוליסט. יחיאל, המתואר כילד שמן ולא מקובל בין החברים, אינו אוהב את אביו השיכור ובודה אב דמיוני שחי בניו יורק. מגבעת הזבל הסמוכה למקום מגוריו הוא אוסף מעטפות מניו יורק, שכביכול נשלחו מאביו האמריקאי. בליל סערה, אביו חוזר הביתה שיכור, נופל לחפירה ברחוב ומת. בתוך הספר משולבים סיפוריהם של ברוך האופה ושל ארווין אביו. יחיאל מוצא במאפיה השכונתית מקום של חום והבנה אנושית. ברוך האופה, ניצול שואה, מפגיש את יחיאל עם אביו שמגיע לביקור מארצות הברית, זהו אותו ארווין שאת מעטפות המכתבים שלו אסף יחיאל מגבעת הזבל. ארווין לוקח תחת חסותו את יחיאל ומשפחתו. כך האב הבדיוני קורם עור וגידים וחלומו של יחיאל על אב מניו יורק מתגשם.

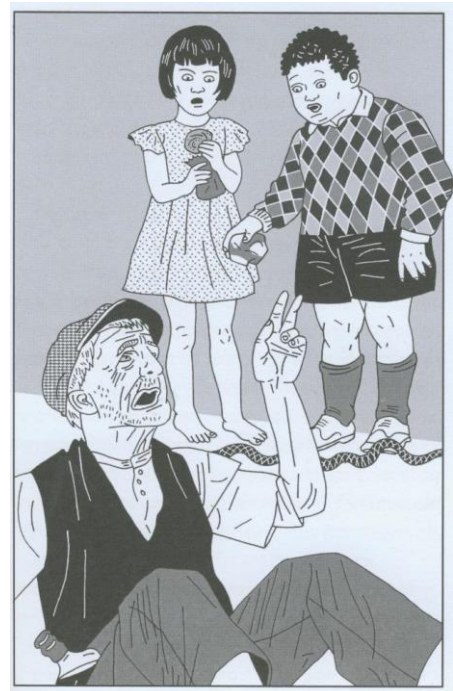
הפעלות לקוראים לאחר הקריאה

בעקבות האיר

איר זה מתקשר לשמו של הספר. התבוננו באיר וספרו מה מתואר בו. היכן נמצא ומה עושה גיבור הסיפור?

יחיאל ואביו

בעקבות האיר

התבוננו באיר. מתואר בו מפגש קשה בין האב לבין בנו על רקע אירוע הנחש. תארו את האירוע ואת מחשבותיו של יחיאל בעקבותיו. הסבירו מדוע הגיע למחשבות כל כך קשות על אביו.

- הביאו מתוך הספר ציטוטים שבהם משתמש יחיאל לתאר את אביו.
- השוו בין דמותו של האב הדמיוני של יחיאל ואביו האמיתי. היעזרו בטבלה. הוסיפו עוד מאפיינים.

מאפיינים	אב אמיתי	אב דמיוני
מקום מגורים		
שם		
מקצוע		

השכונה

- הסופרת, לבנה מושון, מתארת חיי שכונה עירונית בשנות החמישים או השישים למדינה. כיצד הייתם מאפיינים את תושבי השכונה, האם זו שכונת יוקרה, שכונת עוני, מעמד בינוני? בחרו תמונה מחיי השכונה ותארו אותה
- תארו תמונה מתוך החיים בשכונה שבה אתם גרים.

הילד הדחוי בכיתה

- הספר מתאר את תחושתו של הילד הדחוי בבית הספר. המורה תדון עם הילדים בבעיות אלה.
- מה היו הסיבות שגרמו ליחיאל להרגיש דחוי?
- האם היה ניתן להתנהג אחרת עם ילד כמו יחיאל? האם ילדים מסוגלים להבין ולקבל חברים בני גילם שיש להם בעיות כמו שלו?
- כיצד התייחסו המבוגרים בבית הספר לבעיותיו של יחיאל? האם הם הצליחו לתמוך בו?

הילדים המתוארים בספר:

ספרו על הילדים ועל התנהגותם:

- כיצד התפתחה החברות בין יחיאל ושרה?
- מה היה יחסם החברים בכיתה ליחיאל, לדוגמה: שמעון ואהר'לה- בחרו אירועים בהם הם לוקחים חלק. הביעו את דעתכם על התנהגותם.

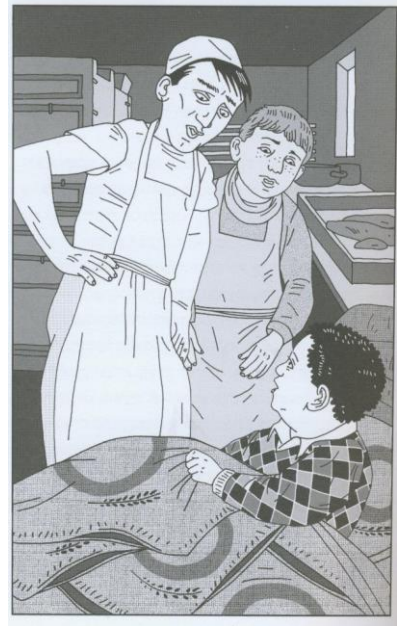
המבוגרים בסיפור

ספרו על אחת הדמויות הבאות ותארו אירועים בספר שבהם היא לוקחת חלק:

- אמו של יחיאל

- אחותו יונה
- אחיו החורג יוסף
- אבא של יחיאל
- סבתא של שרה

ברוך

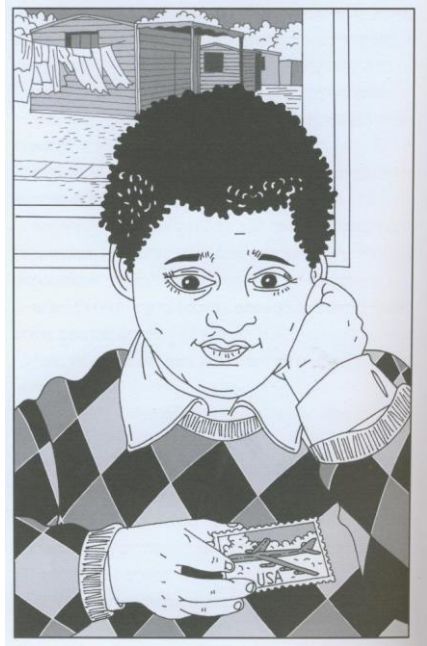

בעקבות האיור

התבוננו באיור ותארו את האירוע המתואר בו. מה היו רגשותיו של יחיאל כלפי ברוך לאורך הספר. במה שונה ברוך האופה משאר אנשי השכונה? הדגימו.

שלבי המפגש עם האב המאמץ של יחיאל

ספרו את סיפור המכתבים מארצות הברית. היעזרו בתמונות כדי ליצור את רצף העלילה.

הרקע

נושא השואה בספר

סיפוריהם של ברוך ושל ארווין אביו מתארים את קורות חייהם בתקופת השואה. ספרו מה עבר עליהם בתקופה זו, כיצד הופרדו וכיצד נפגשו מחדש.

הביקור בירושלים

בפרק 15 מבקרים ארווין ומשפחתו עם יחיאל בירושלים שלפני מלחמת ששת הימים. תארו מה הם רואים בירושלים של אותם ימים, והסבירו במה היא שונה מירושלים שבימינו.

זכויות הילד

פעילות בקבוצה ובמליאה

בהכרזת זכויות הילד נאמר כי :

"זכותו המלאה של ילד לקבל הזדמנות וליהנות מהאפשרות לגדול ולהתפתח גופנית, נפשית, רגשית ושכלית, בצורה בריאה ובתנאי חרות וכבוד."

שלב א

דונו בקבוצה במשמעות ההיגד הזה.

מה פירוש:

- לגדול בצורה בריאה?
- לגדול ולהתפתח בתנאי חירות וכבוד?

רשמו: מהם התנאים ההכרחיים שצריכים להתקיים על מנת שילדים יוכלו להתפתח על פי הכתוב בהכרזת זכויות הילד.

שלב ב

מליאה. התלמידים יציגו את מסקנותיהם משלב א.

על סמך הסיפור יערך דיון, האם יחיאל מימש את זכויות הילד שלו?
התלמידים יביאו נימוקים מתוך הספר.
אפשר לערוך דיון זה כמשפט ציבורי.

לשון והבעה

משימות תקשורתיות

ידיעה עיתונאית וכתבה עיתונאית

בחרו את אחד האירועים בספר.

הכינו ידיעה עיתונאית על האירוע.

הכינו את הידיעה על פי מאפייני הידיעה העיתונאית:

1. כותרת ראשית – ניסוח תמציתי של האירוע (אותיות גדולות).
2. כותרת משנה – מרחיבה את הנאמר בכותרת (אותיות מעט יותר קטנות).
3. פתיח לידיעה – הוספת מידע מפורט יותר.

4. **גוף הידיעה** – מפרט את הנושא תוך מתן עובדות ללא פרשנות. הידיעה מספרת מה, מתי, באיזה מקום, מדוע ולאיזה תכלית.

כתבה על האירוע

כתבה עיתונאית יכולה להכיל גם דברי פרשנות של הכותב, תיאורים, ודברי הערכה.

הכינו כתבה על האירוע.

דמויות שאתם יכולים לראיין: למשל, מורים, תלמידים, אנשי משטרה, שכנים, אמא של יחיאל, יחיאל, אחותו, עובד סוציאלי. עובד עירייה.
הוסיפו התרשמות שלכם מהסביבה, מדמויות האנשים.

הכינו

ד"ר רחל עזוז

דר איה מרבך

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד"